

HORIZONTI

EKOLOŠKI INFORMATOR • GODINA IX • BROJ 29. • SUBOTICA, MAJ 2011. • BESPLATAN PRIMERAK

DAN PLANETE ZEMLJE - MILIJARDA ZELENIH DELA

Povodom obeležavanja, 22. aprila, Dana planete Zemlje, volonteri Arhus centra Subotica su u centru grada delili liflete i promotivni materijal, kako bi upoznali građane sa Arhuskom konvencijom i radom Arhus centra koji se zalaže za implementaciju ovog dokumenta u Srbiji. Njime se reguliše pravo na informaciju o životnoj sredini, učešće javnosti u donošenju odluka vezanih za zaštitu životne sredine, te pristup pravosuđu u slučaju kada su dva prethodna prava povređena. Dan planete Zemlje obeležava se pod sloganom "Milijarda zelenih dela", kojim se želi naglasiti

značaj doprinosa svakog pojedinca u postizanju održivog života i razvoja na zemlji. Odluka da 22. april bude Dan planete Zemlje, doneta je na godišnjem zasedanju UNESKO-a 1969. godine. Ovaj dan se obeležava u 175 država, uz učešće više od 500 miliona ljudi. Cilj akcija i manifestacija koje se održavaju širom sveta je podizanje nivoa ekološke svesti, edukovanje i motivisanje građana da se aktivno uključe u borbu za očuvanje planete Zemlje.

Opširnije na stranama 3. i 4.

HORIZONTI

Ekološko udruženje građana HORIZONTI je od osnivanja 1999. godine počelo sa štampanjem istoimenog ekološkog informatora u cilju pospešivanja komunikacije i protoka informacija, pre svega između ekoloških organizacija i predstavnika lokalne vlasti, ali i uopšte informisanja građana o najznačajnijim temama iz oblasti zaštite životne sredine. U međuvremenu je prerastao u gradski informator i raden je kroz različite projekte drugih organizacija, poput Udruženja TERRA'S uz podršku Službe za komunalne poslove, preduzetništvo i zaštitu životne sredine, koja je od 1. januara 2011. godine, reorganizovana u Službu za zaštitu životne sredine i održivi razvoj.

Ovaj 29. broj Ekološkog informatora HORIZONTI je rezultat projekta Udruženja TERRA'S pod nazivom „Primena Arhuske konvencije za bolju zaštitu životne sredine“ podržanog od strane Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja i Grada Subotice.

УДРУЖЕЊЕ TERRA'S

Elektronska verzija informatora se nalaze na Internet adresama: www.terras.org.rs i [www.subotica.rs/zaštita životne sredine/edukacija](http://www.subotica.rs/zaštita_zivotne_sredine/edukacija)

Izdavač:
Udruženje TERRA'S
Trg cara Jovana Nenada 15,
24000 Subotica
Telefon/fax: 024-554-600 lokal 123

Urednik izdanja:
Snježana Mitrović

Saradnici:
Ljiljana Krajnović
Jasminka Mrkonjić

Prevod:
Čila Nemet

Tehnička priprema i štampa:
REprint, Subotica

Tiraž: 800

Sadržaj:

- U Evropi brinu o životnoj sredini, a mi?
- Za NVO sektor 30 miliona
- Poboljšati informisanje mesnih zajednica
- Opasan otpad na proputovanju kroz Suboticu

NAŠA EKOLOŠKA SLIKA I LOŠA NAVIKA

Žardinjere sa cvećem su za vreme uskršnjih praznika bile na meti vandala. Lopovi su ukrali cveće i sadnice iz žardinjera u centru grada koje su ukrašene 22. aprila, povodom, Dana planete Zemlje. Subotički Parking i Pokret gorana Subotice su u čast naše planete ozelenili okolinu parkinga iza Otvorenog univerziteta i ukrasili osam žardinjera trudeći se da doprinesu ulepšavanju grada. Više od polovine ukrasnih sadnica i cveća je počupano i uništeno. Na žalost, ovakvom ponašanju pojedinih građana niko ne može da stane na put, jer smo svedoci i sve češćih slučajeva uništavanja gradske imovine. Uvođenjem video-nadzora nad gradom trebalo bi da se reši ovaj problem i da se krivci privedu pred lice pravde.

Izvor: Yu eco rtv

U EVROPI BRINU O ŽIVOTNOJ SREDINI, A MI?

Povodom obeležavanja, 9. maja, Dana Evrope, Centar lokalne demokratije i Grad Subotica, organizovali su javni događaj na kojem su svoj rad predstavile i civilne organizacije, čije aktivnosti doprinose evropeizaciji i razvoju lokalnog društva kroz različite programe i aktivnosti. Na trgu ispred Gradske kuće bili su postavljeni štandovi formirani u oblik srca na kojima su se sa promotivnim materijalima predstavljali Grad Subotica, Evropska komisija, NVO i ambasade država EU.

Početak manifestacije označilo je simbolično bojenje četiri zvezde žutom i plavom bojom od strane, dr Janoša Babića, glavnog konzula Mađarske, Vesne Njikoš Pečkaj, konzul savetnice Hrvatske, Saše Vučinića, gradonačelnika i Slavka Paraća predsednika skupštine Grada Subotice. Štandovima pod sloganom „Subotica – srce Evrope“ grad Subotica je dala svoj doprinos u evropeizaciji društva i razvoju evropskog duha.

U okviru ove manifestacije svoj rad predstavili su i Udruženje TERRA'S i Regionalni Arhus centar Subotica. Volonteri Arhus centra su delili liflete i druge promotivne materijale i kroz razgovor sa građanima predstavili dosadašnji rad Arhus centra. Upisivanjem u

Zelenu knjigu utisaka, građani su ukazali na probleme sa kojima se susreću, a koji su u vezi sa zaštitom životne sredine. Na Drvo želja, koje je bilo postavljeno pored štanda, mogli su da ostave poruke za lepšu Suboticu. Najveći broj primedbi odnosio se na (ne)čistoću grada, nedovoljan broj kontejnera za selekciju otpada kako bi se isti reciklirao, zatim ljudi su iskazivali svoju revoltiranost zbog neadekvatne seče stabala (naročito u Dudovoj šumi), a i dalje je najvidljiviji problem zagađenosti Paličkog jezera.

Udruženje TERRA'S predstavilo je projekat ORGANICA.net koji se realizuje u saradnji sa Udrugom Slap iz Osijeka. Cilj projekta je stvaranje prilike za zapošljavanja i samozapošljavanja u sektoru organske proizvodnje hrane, kroz stvaranje programa podrške i mrežu prekogranične saradnje koja će učiniti organske poljoprivrednike u pograničnom području konkurentnijima na tržištu Evropske unije. Projekt je namenjen organskim proizvođačima i prerađivačima, organizacijama i pojedincima koji se bave ruralnim turizmom, a nameravaju u svoju ponudu uvrstiti organske proizvode, predstavnicima različitih segmenata potrošača, te probnoj skupini dečjih vrtića.

ZA NVO SEKTOR 30 MILIONA

Godinu dana nakon potpisivanja Memoranduma o saradnji, dr Oliver Dulić, resorni ministar se ponovo sastao sa predstavnicima ekoloških organizacija iz cele Srbije, među kojima su Udruženje TERRA'S i CEKOR iz Subotice.

U uvodu je saopštio da će preko Konkursa za sufinansiranje projekata u oblasti zaštite životne sredine ove godine biti dodeljeno 30 miliona dinara, što je tri puta više nego prošle godine. Pola će se obezbediti preko ministarstva, a drugi deo preko Fonda za zaštitu životne sredine. U cilju što veće transparentnosti najavio je formiranje posebne komisije, u saradnji sa nevladinim sektorom, koja će odlučivati o projektima i dodeli sredstava.

Jedna od glavnih tema sastanka je bila akcija „Očistimo Srbiju“ koja je inicirana i organizuje se od strane ministarstva, ali je njihovo nastojanje da je preuzmu ekološke organizacije. Tako će se izbeći ukidanje veoma značajne kampanje sa promenama nosilaca vlasti.

U veoma konstruktivnom razgovoru, Snježana Mitrović, predstavnik Udruženja TERRA'S, koja zastupa i Regionalni Arhus centar Subotica, je izvestila ministra o problemu onih ekoloških organizacija koje dobijaju grantove od Evropske unije. Naime, u obavezi su da kao sopstveno učešće obezbede 15%, a mogu da konkuriraju na najmanju cifru od 50.000 evra. Nelogično je da neprofitna udruženja građana budu tretirana isto kao lokalne samouprave ili preduzeća koja stiču dobit, ali je to odluka donatora na koju se veoma teško može uticati.

S tim u vezi je predložila da se u republičkom Fondu za zaštitu životne sredine odvoje posebna sredstva za sufinansiranje ovih projekata. Oni ne donose samo ekološku, već i ekonomsku dobit za celo društvo. Kako je na primeru Udruženja TERRA'S, pokazala, Snježana Mitrović, preko projekta Organica.net su zaposlene tri osobe, a četvrta je honorarni saradnik. Kada se svemu ovome doda zapošljavanje štamparija, otkup organskih proizvoda od poljoprivrednika, angažovanje stručnjaka, agencija itd. dokaz je da donacije iz Evropske unije daju ekonomski zamajac, veoma važan u krizi u kojoj se naša zemlja nalazi. Ministar Dulić, je pozitivno reagovao na predlog o kojem će se raspravljati u narednom periodu.

Treći seminar u Regionalnom Arhus centru

Poboljšati informisanje mesnih zajednica

• *Treći seminar po osnivanju Regionalnog Arhus centra Subotica održan je, u četvrtak, 14. aprila, u okviru projekta Udruženja TERRA'S „Primena Arhuske konvencije za bolju zaštitu životne sredine”, podržanog od strane Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja i Grada Subotice. Namenjen, pre svega, predstavnicima mesnih zajednica i kancelarija u cilju podsticanja učešća na javnim raspravama o proceni uticaja na životnu sredinu, kako se ne bi dešavalo da reaguju kada investitor obezbedi sve dozvole i započne sa gradnjom objekta, tj. izvođenjem projekta.*

Pređ više od trideset učesnika, **Nataša Đereg**, iz Centra za ekologiju i održivi razvoj CEKOR, održala je predavanje o učešću javnosti u procesu donošenja odluka o životnoj sredini. Prema njenim rečima, postupak procene uticaja na životnu sredinu vrši se radi utvrđivanja i sprovođenja mera zaštite životne sredine kako bi se sprečili, smanjili ili uklonili mogući štetni uticaji određenog projekta. Cilj postupka procene uticaja i Studije jeste utvrđivanje, opisivanje i vrednovanje mogućih direktnih i indirektnih uticaja - posledica planiranog projekta po životnu sredinu na: život i zdravlje ljudi, zemljište, vodu, vazduh, klimu, pejzaž, materijalna i kulturna dobra.

Da učešće i pritisak javnosti uvek ne znači i uspeh, pokazala je kroz studiju slučaja - primer "AzoHEMA" gde su građani tražili da se ova fabrika izmesti na pogodniju lokaciju. Bez obzira na njihove žalbe inspekciji, po ovom pitanju ništa nije učinjeno i sve se završilo na tvrdnjama da "AzoHEM" poseduje modernu tehnologiju koja ne ugrožava zdravlje ljudi i životne sredine.

Međutim, **mr Gordana Gavrilović**, stručni saradnik u Službi za zaštitu životne sredine i održivi razvoj Gradske uprave Subotica, je izložila primer učešća građana, koji je rezultirao odustajanjem opertera od predmetne lokacije. Naime, roditelji dece koja pohađaju školu u čijoj blizini je trebala biti postavlj-

na stanica mobilne telefonije - Mihajla Radnić, odmah nakon obaveštavanja o potrebi izrade Studije su reagovali pisanjem peticije i protestima. Na javnoj prezentaciji Studije koju je izradio Elektrotehnički fakultet predstavnici škole, Saveta roditelja, članovi Tehničke komisije za ocenu Studije konstatovali su da je potrebno kroz dopunu Studije preispitati osetljivost predmetne lokacije. Nakon više od dve godine, operater VIP mobile pronašao je novu lokaciju, te je od predmetne odustao.

Gordana Gavrilović je učesnike skupa informisala o celokupnoj proceduri procene uticaja na životnu sredinu, te ukazala na značaj uključivanja predstavnika mesnih zajednica u javne rasprave. A kolike su razmere ekonomske krize, pokazuje znatan pad broja podnetih zahteva Gradske uprave Subotica. Naime, u 2007. godini od ukupno 176 zahteva, rešeno je 131, dok je u 2010. godini podneto svega 10.

Nakon predavanja, usledila je diskusija koja je rezultirala zaključkom da su ovakva okupljanja potrebna u cilju uspostavljanja bolje komunikacije mesnih zajednica sa lokalnom samoupravom, odnosno svojevršnih predstavnika građana sa donosiocima odluka.

Sugerisano je da im Služba za zaštitu životne sredine i održivi razvoj preko Odseka za Mesne kancelarije i Mesne zajednice upućuje pozive za javni uvid i rasprave o studiji procene uticaja na životnu sredinu. Takođe, je predloženo da se rasprave održavaju u onoj mesnoj zajednici u kojoj je predviđena izgradnja objekta, a ne kao do sada u prostorijama Gradske uprave. Što se tiče termina treba da bude u poslepodnevnim satima da bi i zainteresovani građani koji rade, mogli uzeti učešće.

Takođe, je zatraženo da, poput Službe za zaštitu životne sredine i održivi razvoj, i ostale službe (kao što su za građevinarstvo, poljoprivredu, inspekcijско-nadzorne poslove itd.) plasiraju informacije o svom radu putem štampanog informatora ili Internet strane Grada Subotice. Ovom prilikom izdvojena je Služba za građevinarstvo koja bi morala da objavljuje kome su izdate građevinske dozvole da bi mesne zajednice i kancelarije mogle reagovati na vreme.

Dogovoreno je da sledeći susret u Arhus centru bude organizovan u maju na temu suzbijanja ambrozije i drugog korovskog bilja, jer je to jedan od prioritarnih problema mesnih zajednica.

U Regionalnom Arhus centru, 18. maja, održan sastanak ekoloških organizacija Subotice

POTREBNO INTEZIVIRATI SARADNJU

U Regionalnom Arhus centru Subotica u sredu, 18. maja, održan je sastanak ekoloških organizacija kojem su prisustvovali predstavnici udruženja: PRO-TEGO, Pokreta gorana Subotice, Riparia, CEKOR i TERRA'S.

U uvodu je, Snježana Mitrović, podsetila da je TERRA'S preko Info eko centra bio inicijator prošlogodišnjeg prvog okupljanja civilnog sektora čija je prioritarna oblast zaštita i unapređenje životne sredine. Nakon završetka projekta podržanog od strane USAID, Info eko centar je prerastao jednim delom u Arhus centar, a drugim u Kontakt centar 024 koji bi uskoro trebalo da bude otvoren u Uslužnom centru Gradske kuće.

Prema njenim rečima, Arhus centar je usmeren na edukaciju i informisanje o Zakonu o Arhuskoj konvenciji, ali i drugim temama u cilju unapređenja životne sredine. S obzirom da ova konvencija garantuje učešće građana u odlučivanju, u donošenju svih odluka koje se tiču životne sredine, centar je posebno usmeren na pospešivanje učešća zainteresovane javnosti na javnim raspravama u okviru procedure procene uticaja projekata na životnu sredinu i na podnošenje komentara na Studiju o proceni uticaja koja se u toj proceduri izrađuje i za koju nadležni organ iz oblasti zaštite životne sredine daje svoju saglasnost.

Opasan otpad u Subotici

S tim u vezi je govorila o nedavno održanoj javnoj raspravi o Studiji o proceni uticaja na životnu sredinu za projekat „Skladište za privremeno skladištenje opasnog otpada” u Subotici. O detaljima rasprave ih je izvestila, Nataša Đereg, iz CEKOR-a koja je gradskoj Službi i u pismenoj formi podnela komentare i primedbe na ovoj document i koja je istakla da su većina primedbi CEKOR-a uvažene, te da će biti oslikane u dopunama i izmenama Studije o proceni uticaja.

Ne sporeći potrebu da se u našoj zemlji konačno počne sa rešavanjem problema opasnog otpada, i da se privremeno skladištenje, kao deo lanca transporta opasnog otpada namenjenog za izvoz, obavlja u Subotici, Snježana Mitrović, je predložila da se u cilju što boljeg informisanja javnosti i osetljivosti ove teme, što dokazuje sve veću zainteresovanost medija, uputi zahtev Službi za zaštitu životne sredine i održivi razvoj da se održi javna prezentacija konačne, dopunjene verzija ove Studije. Prezentacija bi se održala u Arhus centru, a

pozvali bi se predstavnici lokalne samouprave, izrađivača studije, Nosioca projekta - DRA Group d.o.o. i predstavnika investitora - A.D. „Javna skladišta”, mesne zajednice „Novi grad”, inspekcije, NVO, medija i drugih zainteresovanih građana. Svoj doprinos današnjoj kvalitetnoj raspravi, je pružio i gradski ekološki inspektor, **Robert Čordaš**, u čijoj ingerenciji je kontrola sprovođenja svega onoga što Studija nalaže.

Omogućiti učešće svih - u tenderima i programima

Nakon rasprave o uslovima raspisanog Konkursa za sufinansiranje ekoloških organizacija, zaključeno je da se već započne izrada predloga „trošenja” sredstava Fonda

za zaštitu životne sredine za 2012. godinu. Pohvaljeno je objavljivanje posebnog Konkursa za ekološke organizacije od strane resorne Službe, ali će se sugerisati da se obezbede ravnopravni uslovi za učešće svih kompetentnih subjekata, pa i civilnog sektora, u tenderima i programima koji se tiču npr. pošumljavanja, suzbijanja ambrozije i drugog korovskog bilja i sl.

Na sastanku je bilo reči i o zajedničkom nastupu na manifestaciji „Ekološka ulica” i u akciji „Očistimo Srbiju” koje lokalna samouprava organizuje povodom 5. juna, Svetskog dana zaštite životne sredine. Takođe, je dogovoreno učešće u pratećem programu na Eco dox, festivalu dokumentarnog filma, na Festivalu evropskog filma Palić 2011, koji se održava od 16. do 22. jula.

TERRA'S na novosadskom Sajmu poljoprivrede

Da je država konačno shvatila značaj razvoja poljoprivrede pokazuje i to što je u subotu, 14. maja, predsednik Srbije, Boris Tadić, svečano otvorio 78. međunarodni poljoprivredni sajam u Novom Sadu. U pratnji ministra poljoprivrede, Dušana Petrovića, i predsednika Pokrajinske vlade, Bojana Pajtića, obišao je i izložbu organskih proizvoda u Hali 4, gde je na oko 600 m² Nacionalna asocijacija organskih proizvođača „Serbia Organica” predstavila proizvode, aktivnosti i usluge svojih članica.

Među njima je Udruženje TERRA'S koje na štandu zajedno sa Zelenom mrežom Vojvodine posetiocima sajma upoznaje sa svojim radom posebno o projektu ORGANICA.net koji realizuju sa osiječkom Udrugom SLAP podržanog od strane EU u okviru programa prekogranične saradnje Hrvatske i Srbije. Ovo je bila prilika da se promoviše i Međunarodna škola za organsku poljoprivredu u okviru STAR - projekta reforme poljoprivrede Srbije u tranziciji koji sprovodi Otvoreni univerzitet Subotica uz podršku Svetske banke, preko Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Na sajmu uspešan nastup imaju i članovi Udruženja TERRA'S, među kojima su Suncokret iz Hajdukova, kao i poljoprivredna gazdinstva: Vladimira Vozara iz Kisača, Josipa Mamuzića iz Ljutova, Gligorija Stanimirova iz Nadalja, Janoša Farago iz Oroma, Ivana Farago iz Novog Kneževca i drugih.

Za više od tri četvrt veka postojanja Međunarodni poljoprivredni sajam u Novom Sadu izrastao je u najveću sajamsku priredbu u jugoistočnoj Evropi. Okuplja sve koji nešto znače ili traže u poljoprivredi, prehrambenoj industriji, stočarstvu i privrednim granama koje proističu iz agrara ili su vezane za poljoprivredu. Interesovanje i dobre poslovne razloge da se pojave na „majskom sajmu” pokazuje više od 1.500 izlagača iz oko 60 zemalja. Sajam je otvoren do subote, 21. maja, od 9 do 19 časova.

OPASAN OTPAD NA PROPUTOVANJU KROZ SUBOTICU

• U gradskoj Službi za zaštitu životne sredine i održivi razvoj je u ponedjeljak, 16. maja, organizovana javna rasprava Studije o proceni uticaja na životnu sredinu za privremeno skladištenje i transport opasnog otpada, za potrebe operatera "Dra Grup". Investitor su Javna skladišta, a studiju je izradila firma "North grup". Obaveštenje o podnetom zahtevu objavljeno je u javnim glasilima od 21. do 29. aprila u Subotičkim novinama, Mađarso i Hrvatskoj riječi. Posebno je telefonom obavešten i predstavnik MZ Novi grad.

U zapisniku sa javne raspave je, između ostalog, navedeno da je putem multimedijalne prezentacije, **Jelena Petkov**, iz firme "North grup", ukratko predstavila projekat „Skladište za privremeno skladištenje opasnog otpada“. Taksativno su navedene sve vrste otpada koje bi se skladištile u predmetnom objektu. Predstavljen je propisani put opasnog otpada, kao i delatnost nosioca projekta DRA Group. Istaknuto je da će se opasan otpad u skladu sa zakonom preuzimati od operatera u hermetički zatvorenoj UN ambalaži. Ne očekuje se značajniji uticaj projekta na okolinu (emisija buke je kratkotrajna, aerogađivanje akutno). Pripremljen je plan reakcije u slučaju ekscenčnih situacija, a navedene su i konkretne mere za smanjenje rizika od istih.

Nakon prezentacije započela je diskusija. **Nataša Đereg**, iz Centra za ekologiju i održivi razvoj CEKOR je navela nekoliko primedbi: da u Projektu nisu navedene druge lokacije kao alternative i kako nije eksplicitno navedena udaljenost objekta od naseljenog mesta, u kilometrima. Zamerila

je i to što je u Projektu samo navedeno da postoji plan delovanja u udesnim situacijama, a da isti nije detaljno razrađen. Takođe, smatra kako je procena uticaja trebala obuhvatiti i procenu uticaja zatečenog stanja, a da skladište nema potrebne uslove za prihvatanje atmosferske vode, predviđen Projektom. Kao predstavnica javnosti, mišljenja je da se na predmetni Projekat ne može dati saglasnost dok se prethodne primedbe ne uvažavaju.

SLUŽBA ZA GRAĐEVINARSTVO ODOBRILA PROMENU NAMENE

Kao odgovor na primedbe, **mr Gordana Gavrilović**, član Komisije i stručni saradnik u gradskoj Službi za zaštitu životne sredine i održivi razvoj je navela da investitor „Javna skladišta“ poseduje Rešenje Službe za građevinarstvo, broj IV-02-351-7389/2010 od dana 5. oktobra 2010. kojim se odobrava investitoru A.D. „Javna skladišta“, Tuk Ugarnice bb, promena namene postojećeg skladišta bez izvođenja radova na parceli br. 14451/1 k.o. Novi grad, tako da se pored postojeće namene - skladištenje industrijske robe, dodaje i namena - privremeno skladištenje opasnog otpada, što potvrđuje da objekat tehnički ispunjava potrebne uslove. Nadalje, Studija ima zadatak da u skladu sa rešenjem o određivanju obima i sadržaja Studije analizira aspekte uticaja projekta na životnu sredinu. Cilj je, u svakom slučaju, da se radom ovog objekta ne ugrozi životna sredina, odnosno da se njegov uticaj smanji na najmanju moguću meru.

Konstatovano je da je u postupku procene priložena sva dokumentacija u skladu sa propisima, a ukazano je i na potrebu pribavljanja dokumentacije o kategorizaciji požara u skladu sa usvojenom „Uredbom o razvrstavanju objekta, delatnosti i zemljišta u kategorije ugroženosti od požara“.

Direktor „Javnih skladišta“, **Gordan Lazić**, je izjavio da su sagledane moguće opasnosti i da je svima u interesu potpuna bezbednost, pomenuvši pri tom i kontrolu otpada kao neophodnost. U okviru završnih razmatranja rekao je da je još jednom značaj rešavanja problema skladištenja opasnog otpada radi budućih generacija. Ovakvog otpada ima svugde, on se nekontrolisano odlaže na tlu fabrika, domaćinstava, itd. i ovakvo skladište prvi je korak organizovanju jedinstvenog prikupljanja (na jednom mestu).

Jedan od članova Komisije, **Gligor Gelert**, je u kratkom izlaganju istakao važnost laboratorijskih ispitivanja i analiza u procesu prihvatanja i privremenog skladištenja opasnog otpada. Pomenut je i problem pretakanja i istakanja za koje

je konstatovano da na predmetnom lokalitetu ne postoje uslovi, te ih je potrebno obrazložiti u rešenju o saglasnosti na studiju.

Nataša Đereg, iz CEKOR-a je izjavila kako postoji mogućnost da i drugi regioni pristupe sa sličnim rešenjima, pa je ovaj projekat onda dobar model za to. Neophodno je doneti Plan upravljanja otpadom, a za svaku vrstu otpada mora postojati uputstvo za slučaj akcidentne situacije.

NE TREBA PRIHVATITI STUDIJU

Osim predstavnika investitora, izvođača studije i članova komisije javnoj raspravi o Studiji o proceni uticaja na životnu sredinu za privremeno skladištenje i transport opasnog otpada su od medija prisustvovali Yu eco rtv, a jedini predstavnik civilnog sektora je bila, Nataša Đereg, iz Centra za ekologiju i održivi razvoj CEKOR. Podnela je primedbe i u pisanoj formi, koje u celosti prenosimo

Objekat Skladišta za privremeno skladištenje opasnog otpada je postojeći objekat - skladište za skladištenje industrijske robe, za koje se sada traži odobrenje promene namene - da nova namena bude i privremeno skladištenje opasnog otpada, koji po svojoj definiciji može prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi.

Skladište - F4 hala u okviru zgrade F je površine 1005 m² i visine 5 m. Projekat u smislu ove procene uticaja predstavlja deo procesa transporta opasnog otpada i sastoji se iz dovoza opasnog otpada, manipulacije opasnim otpadom, uskladištenja i izdavanja i odvoza opasnog otpada, kao i rešavanja udesnih situacija. Po Zakonu o upravljanju otpadom, skladište za privremeno skladištenje opasnog otpada obavlja funkciju transfer stanice - mesta do kojeg se otpad doprema i privremeno skladišti radi razdvajanja ili pretovara pre transporta na tretman ili trajno odlaganje. **Po Zakonu, lokaciju za transfer stanicu određuje jedinica lokalne samouprave.**

Pomenuto Skladište je u operativnoj upotrebi 24 časa dnevno, 365 dana u godini, u neodređenom vremenskom trajanju - u toku važenja dozvole operatera tj. do novembra 2015. godine. Manipulacija, prijem i izdavanje opasnog otpada se može obavljati u dnevnom periodu (od 6-22 h). U projektu nije eksplicitno navedeno da ovo privremeno skladište treba da služi operateru izvozniku opasnog otpada isključivo za sakupljanje i prepakivanje opasnog otpada koji je namenjen izvozu, i da li manipulacija obuhvata pretakanje opasnog otpada. Prema već dobijenoj dozvoli operatera: „transport opasnog otpada obuhvata pakovanje, predaju opasnog otpada na prevoz, vršenje prevoza, isporuku opasnog otpada, mere koje se moraju preduzeti u pripremi opasnog otpada za prevoz pri pakovanju, utovaru, istovaru, vaganju, utakanju, pretakanju, istakanju i drugim usputnim manipulacijama sa opasnim otpadom, kao i primopredaja transportnih sredstava.“ Prema Pravilniku o načinu postupanja sa otpacima koji imaju svojstva opasnih materija koji je postojao od 1995. sve do decembra 2010. godine, Član 7. „Skladište opasnih otpadaka se smešta tako da: udaljenost od naselja iznosi najmanje 5 km, a u posebnim geografskim uslovima, u kojima postoje prirodne orografske prepreke između naselja i skladišta, odstupanje iznosi najmanje 2 km.“ **Prostor za privremeno skladištenje gradi se za smeštaj najmanje dvostruke količine opasnih otpadaka koja prosečno nastaje između dva ciklusa obrade, odnosno prevoza, tako da obezbeđuje njihovu zaštitu od spoljnih uticaja.**

Iako je ovaj Pravilnik prestao da važi i zamenjen je novim, smatramo da su odredbe koje se tiču skladištenja opasnog otpada relevantne za razmatranje adekvatne lokacije. Skladište nosi naziv privremeno skladište, ali će u njemu operativno biti stalno smešten neki turnus opasnog otpada koji čeka na izvoz, sve dok operater ima važeću dozvolu.

U pogledu tog turnusa u Studiji nedostaje podatak o kapacitetu skladišta i podatak o maksimalnoj mesečnoj planiranoj količini prikupljenog opasnog otpada.

Smatramo da su autori Studije, takođe, trebali da **po Zakonu o proceni uticaja razmotre i glavne alternative** - druge lokacije, a ne samo da navode da je postojeća lokacija sa povoljnim karakteristikama između ostalog i u pogledu njene izdvojenosti u odnosu na naseljena mesta.

Na kraju sastanka, **mr Gordane Gavrilović**, član Komisije i stručni saradnik u gradskoj Službi za zaštitu životne sredine i održivi razvoj, je konstatovala da su sve primedbe i sugestije korisne, a da je zadatak Tehničke komisije u procesu ocene Studije postupanje u skladu za odredbama Zakona. To znači da će sve primedbe i sugestije biti prezentovane članovima komisije na narednom sastanku, navedeno je u službenom zapisniku sa ove javne rasprave.

Pri tom, **blizina naselja nigde nije navedena u metrima, ali se sa priloženih karti može oceniti da je blizina kuća, čak 5 predškolskih objekata od 600 do 800 m od lokacije, kao i da je na oko 500-600 m lociran vodozahvat II, gde je u planu i izgradnja rezervoara i crpne stanice i izgradnja odgovarajućeg objekta za kondicioniranje vode.**

Koliko je ta izdvojenost zaista povoljna i bezbedna?

U pogledu glavnih bojazni od uticaja ovakvog projekta na okolinu i zdravlje ljudi mogućnosti izlivanja opasnih sadržaja van ambalažnih jedinica, vrste i intenziteti emisija u vodu, vazduh i zemljište nisu detaljno razmatrani u ovoj Studiji, jer kako obrađivač navodi „Nosioc projekta ima izrađen plan delovanja u udesnim situacijama“, što smatramo nedopustivim propustom Studije koja treba da prikaže sve rizike od akcidentata, posebno u odnosu na prisutne supstance ili tehnološke postupke i da predloži adekvatne mere - i za slučaj akcidentata, a ne samo da deklarativno stoji kako će se u takvim situacijama poštovati zakonska procedura.

S ovim u vezi je i **preporuka obrađivača Studije da u toku Projekta nije potrebno obavljati monitoring stanja životne sredine**, kao što se ne vrši monitoring stanja životne sredine pored transportnih pravaca opasnog otpada.

Ovo, takođe, smatramo nedopustivim, jer samo preko monitoringa parametara životne sredine mogu i sam operater i druga odgovorna lica reagovati na neželjene uticaje po životnu sredinu i zdravlje ljudi.

Na primer, ovakva skladišta treba da imaju sistem za potpuni kontrolisani prihvati atmosferske vode sa svih manipulativnih površina.

Prema pravilniku o otpadnim uljima Skladištenje otpadnih ulja vrši se u skladištu koje ima naročito: tankvane sa sekundarnom zaštitom od iscurivanja, stabilnu podlogu otpornu na agresivne materije i nepropusnu za ulje i vodu sa opremom za sakupljanje prosutih tečnosti i sredstvima za odmašćivanje, zatim da ima sistem za potpuni kontrolisani prihvat zauljene atmosferske vode sa svih površina, njihov predtretman u separatoru masti i ulja pre upuštanja u recipijent i redovno pražnjenje i održavanje separatora, kao i sistem za zaštitu od požara, u skladu s posebnim propisima.

U Projektu, odvod atmosferskih voda sa platoa i saobraćajnica rešen je preko kišnih rešetki, nakon čega se horizontalnom mrežom cevi izliva u otvoreni odvodni kanal. Nije jasno da li će se u akcidentnim situacijama taj odvodni kanal upotrebljavati, kakva je njegova veza sa podzemnim vodama i javnom kanalizacijom, odnosno otvorenim kanalom VII u koji je po uslovima JKP „Vodovod i kanalizacija“ zabranjeno upuštanje opasnih materija.

Prema Pravilniku o načinu skladištenja, pakovanja i obeležavanja opasnog otpada različite vrste opasnog otpada uskladištene na istom prostoru moraju se odlagati odvojeno. U Studiji je navedeno da posebne pregrade nisu predviđene.

S obzirom na gore navedene primedbe, smatramo da je potrebno **ne prihvatiti Studiju** o proceni uticaja na životnu sredinu za Projekat „Skladište za privremeno skladištenje opasnog otpada“ u Subotici, navela je na kraju, dipl. inž. Nataša Đereg, iz Centra za ekologiju i održivi razvoj, CEKOR.